

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Petri Petiti Philosophi & Doctoris Medici, Miscellaneorum Observationum Libri quatuor

Petit, Pierre

Trajecti ad Rhenum, 1682

Cap. XI. Virgilii & Theophrasti loca, de malo medica, comparantur; videri Theophrasti codicem in ejus arboris descriptione mutilum: suppletur ex Athenaeo. de mali medici usu olim ad emendandum oris ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-13245

Hippocratis 13. sect. 5. hoc modo accipiebant: Ο κόσσι αίμα
 αφρώδες άναπύσσι, τέλεισιν εκ τῶ πνεύμοι & ή τοιάύτη άνα-
 γωγή γίνεσσι. i. Qui sanguinem spumofum exspuunt, his e pul-
 mone is sanguis educitur. Galenus in comment. Καί τινές γε τήν
 δέξησιν άυτῶ ποιέμενοι, πλήθ & ένδεικνύσαι φασί τένομα.
 και διά τῶτο άπό τῶ κυρίῳ μελενήνεχθαι. i. Nonnulli in hujus
 expositione, id nominis (αφρώδες) ajunt multitudinem in-
 dicare: atque ita translatum esse a propria significatione. Hanc
 quidem expositionem non probat Galenus, & ibi refellit,
 sed tamen ex ipsa intelligitur, id quod dixi, spumans spumo-
 sumque idem interdum Græcis significare, quod abundans &
 plenum.

C A P U T X I.

Virgilii & Theophrasti loca, de malo medica,
 comparantur; videri Theophrasti codicem in
 ejus arboris descriptione mutilum: suppletur ex
 Athenæo. de mali medici usu olim ad emendan-
 dum oris fetorem apud Medos.

Medicæ arboris descriptio hujusmodi exstat a-
 pud Maronem in 2. Georgic.

Media fert tristes succos, tardumque sapo-
 rem

Felicis mali: quo non presentius ullum,

Pocula si quando seve infecere noverca,
 Miscueruntque herbas, & non innoxia verba,
 Auxilium venit, ac membris agit atra venena.
 Ipsa ingens arbor faciemque simillima lauro:
 Et si non alium late jactaret odorem,

Laurus

Laurus erat : folia haud ullis labentia ventis :

Flos apprime tenax : animas & olentia Medi

Ora fovent illo, & senibus medicantur anhelis.

In qua descriptione folia ejus, lauri foliis comparat: Theophrastus autem lib. & capite 4. de historia plantarum, eandem arborem describens, similia hujus folia esse dicit foliis ἀνδράχνης, vel, ut emendat Matthiolum, ἀδράχνης, quod est nomen arboris unedoni similis: cum ἀνδράχνη, herbam significet, quam nos portulacam vocamus. Sumpta autem a Plinio est hæc emendatio: qui eo nomine Græcos reprehendit lib. 13. cap. 22. *Adrachen omnes fere Græci portulacæ nomine interpretantur; cum illa sit herba, & andrachne vocetur unius literæ diversitate. Ceterum Adrachne est silvestris arbor &c.* Ita igitur Theophrastus de Medica arbore: Ἡ τε Μηδία χώρα καὶ Περσίς, ἄλλα τε ἔχει πλείω, καὶ τὸ μῆλον τὸ Μηδικόν, καὶ τὸ Περσικόν καλούμενον. ἔχει δὲ τὸ δένδρον τῆτο φύλλον μὲν ὅμοιον καὶ χεδόν, ἴσον τῷ τῆς ἀνδράχνης. ἀκάνθας δὲ οἷας ἀπιϑ, ἢ ὀξύκανθϑ. λείας δὲ καὶ ὀξείας σφόδρα καὶ ἰχυράς· τὸ δὲ μῆλον ἐκείναι μὲν, ἔυοσμον δὲ πᾶν. καὶ αὐτὸ τὸ φύλλον τῶ δένδρου, κᾶν εἰς ἱμάτια τεθῆ τις τὸ μῆλον ἀκοπα διαλήρει. χρήσιμον δὲ, ἐπειδὴν τύχη πεπωκώς τις φάρμακον, ἢ πρὸς σῶμα εὐωδίαν. εἰ γὰρ τις ἐψήσας ἐν τῷ ζωμῷ ἢ ἐν ἄλλῳ τινί, τὸ ἔσωθεν τῶ μῆλις ἐκπίεση εἰς τὸ σῶμα καὶ καὶ ἀροφήσῃ, ποιεῖ τὴν ὄσμην ἠδείαν. i. *Media provincia & Persis, cum alia plura, tum malum, quam Medicam & Persicam vocant. Habet autem hæc arbor folium simile & pene æquale, atque andrachne (Gaza portulacam perperam vertit:) aculeos quales prunus, aut spina acuta, sed laves, sed admodum acutos, & validos. Pomum ejus non manditur, sed odore præcellit, nec non & folium arboris odoratissimum est. Et si inter vestes pomum ponatur, inoffensas conservat. Utile & cum medicinam mortiferam quis biberit, vel ad oris suavem olentiam: quippe si quis interna pomi in jure aut aliquo humore concocta in os expresserit, digesseritque, suavem halitum reddet,*

T

det,

det. Ad hunc modum de forma arboris, & pomi usu *Theophrastus*. A quo mutuatum, quæ de eadem dicit, *Maronem*, utriusque loci collatio indicat. Nisi quod *Virgilius*, *lauri* foliis; *Theophrastus*, *andraches* arboris, folia ejus comparat. Quod quanquam in re discrimen non facit, si folia utraque arbor, laurus, inquam, & andrachne similia habeat; non mihi tamen verisimile fit, *Maronem lauri* in hac descriptione mentionem facturum fuisse, nisi apud *Theophrastum* legisset. Ex quo non immerito aliquis suspicetur, mutilum esse hunc *Theophrasti* locum, & quædam contextui verba deesse.

Hæc igitur cum mihi primum suspicio objecta esset, postea *Athenæi* opus *Δειπνοσοφισῶν* legens, inveni hunc ipsum *Theophrasti* locum plenius & integre expressum libro 3. cap. 7. hunc in modum: Ἡ δὲ Μηδία χώρα, καὶ ἡ Περσις ἄλλα ἔχει πλείω, καὶ τὸ μῆλον τὸ Περσικόν, ἢ Μηδικόν καλέμενον. ἔχει δὲ τὸ δένδρον τῆτο φύλλον μὲν ὅμοιον καὶ σχεδὸν ἴσον τῷ τῆ δάφνης, ἀνδράχνης, καρύσας.. Cetera eadem; nisi quod ubi de usu pomi adversus venena, addit quædam, quæ non habentur in nostris *Theophrasti* editionibus: Χρήσιμον δὲ ἐπειδὴν καὶ τύχη τις πεπωκὸς θανάσιμον φάρμακον· δοθὲν γὰρ ἐν οἴνῳ, διακόπτει τὴν κοιλίαν, καὶ θεάγει τὸ φάρμακον. Quod ergo melior hæc sit lectio hujus loci *Theophrasti*, quam nobis *Athenæus* exhibuit; quippe integra, locus hic *Maronis* indicat. Sed & nostram suspicionem de mutilis *Theophrasti* exemplaribus, vanam non fuisse indidem apparet.

Quod ad *graveolentia Medorum ora* attinet; nihil hujus expressum habemus hoc quidem loco, apud *Theophrastum*; neque ex ejus verbis sequitur. Nam citra hoc vitium, potest aliquis velle bonum spiritus odorem quopiam medicamento sibi conciliare deliciarum causa. Sed tamen verisimile, nec sine auctoritate a *Marone* dictum ex *Plinii* verbis, lib. 13. cap. 1. ubi de unguentorum inventionem differit:

Persa-

Persarum (inquit) esse debet gentis unguentum. Illi madent eo, & arcessita commendatione ingluvie natum virus extinguunt. Quibus enim corpus ab ingluvie virosum; quanto magis os graveolens ob eandem causam.

CAPUT XII.

Servii Grammatici *supinitas in verbis Plinii citandis, pudendus ejusdem error de leonum natura.*

DOctus ille *Virgilii* interpres hunc versum explicans libri 3.

Et *juncti currum domina subiere leones*, fabulam de Hippomene & Atalanta recitat, quæ omnibus nota est. Sed quod ad rem pertinet, de eorum scilicet metamorphosi in leones, ipsius verbis subjungere visum est. *Hippomenes* (inquit) potitus victoria: in ludo matris Deum, amoris impatientia, cum victa concubuit. Unde irata Dea in leones, eos convertit: & suo currui subjugavit: & præcepit ne secum unquam leones coirent. Nam & *Plinius* in naturali historia dicit leonem cum parda, & pardum cum leona concumbere. Quibus verbis non solum rem falsissimam pro vera affert, sed etiam a *Plinio* proditam mentitur. Neque enim quisquam aliud ex hoc *Servii* loco in animum inducat, nisi *Plinium* putasse ac scriptis prodidisse leones inter se non coire. Quod tantum abest, ut illi in mentem venerit, ut contra, leonem comperto ex odore leonæ adulterio prorumpere in ultionem dicat. Ac primum, quod leones ex leone concipiuntur, expresse initio capitis illius 16. lib. 8. de Leonibus tradit: *Leoni* (inquit) præcipua generositas, tunc cum colla armosque vestiunt jubæ. Id enim ætate contingit e leone conceptis.

T 2

Quos